

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HELENE RUD

Jomfru Sanny

H. HAGERUP . KØBENHAVN

1945

JOMFRU FANNY

HELENE RUD
JOMFRU FANNY

H. HAGERUP · KØBENHAVN

1945

FORORD

Denne lille Beretning om Jomfru Fanny har jeg paa Opfordring af Hr. Forlagsboghandler Hagerup skrevet i Vinteren 1942—43.

Den er afleveret til Forlaget d. 15. Maj 1943.

HELENE RUD

Aabenraa ca. 1830.

NAAR Ulykker rammer et Menneske eller en Nation, naar Krigten med al sin Gru styrter ind over Menneskeheden, og naar alt hvad man troede var fast og blivende, viser sig at være usikkert, saa bliver sommetider det, man var tilbøjeligt til at kalde Overtro, til Tro. Naar Nutiden er trang, gribes man af Lyst til at høre om Fortiden og — hvis det er muligt, — at løfte Sløret for Fremtiden, og det er vel Forklaringen paa, at saa mange her i Danmark interesserer sig for Jomfru Fanny og gerne vil vide mere om dette mærkelige Menneske.

Jomfru Fanny levede jo i den »hyggelige« Fortid og havde, efter hvad alle, der stod hende nær, mener, Evnen til at se ind i Fremtiden, se baade ondt og godt, Ting, der var skjult for alle andre Mennesker.

Min Bedstemoder var Fannys meget nære Veninde, og jeg har i min Barndom og Ungdom hørt saa meget om hende, saa jeg har faaet Lyst til at skrive det ned, inden det, man ved, glemmes eller forvanskes alt for meget. Selvfølgelig ved jeg adskilligt, som kun kan have haft Betydning for hendes snævre Vennekreds, saa det vil jeg ikke tage med, men kun fortælle om det, der kan have almen Interesse.

Jomfru Fanny var tilsyneladende en lille gammel Dame, der levede sit tilbagetrukne Liv i Persillegade i Aabenraa. Efter Aabenraa Kirkebog var hun født den 31. August 1805, og den 19. September samme Aar blev hun døbt og fik Navnet: Franziska Carolina Eliese Enger.

Og i Kirkebogen staar der følgende Tilføjelse:

»ein uneheliches Kind der Christina Heise aus Mecklenburg, welche nach Aussage der Hebamme Elvers in Mecklenburg im Amte Ritznitz von dem Förster Friedrich Enger geschwängert worden. Gev(attern): Die Frau Kammerjunkerin Franziska Genowefa v. Qualen, der Herr Kammerjunker Friedrich Karl v. Qualen, Jungfer Elisa Haise.«

Mere fortæller Kirkebogen ikke, og saa kan man jo tænke lidt over det mærkelige i, at dette lille Barn af en ukendt Pige i Mecklenburg, inden det endnu var fyldt en Maaned, blev sendt til en lille By i et fremmed Land for at blive døbt der og faa saa fornemme Faddere. — Nu var der jo nogen Tilknytning mellem Mecklenburg og Danmark, idet Prinsesse Charlotte af Mecklenburg-Schwerin var forlovet med Prins Christian af Danmark, den senere Christian den 8., og man ved, at Arveprins Frederik bl. a. med Sønnen Prins Christian sent paa Efteraaret 1804 var Gæster ved Schwerin-Hoffet. — Først i Juni 1806 fandt Brylluppet Sted. Prinsesse Charlottes sørgelige Skæbne er sikkert almindelig kendt. Hun, der var Frederik den 7.s Moder, blev ikke længe efter hans Fødsel skilt fra sin Gemal paa Grund af sit Forhold til Syngemesteren Éd. du Puy og endte sine Dage i et Nonnekloster i Rom efter i en Del Aar at have holdt et lidt for livligt Hof i Horsens.

Prinsesse Charlotte af Danmark
gift med Kronprins Christian, den senere Christian 8.

Fanny selv mente sikkert, at hun var Barn af Prins Christian og Prinsesse Charlotte, men hun var jo født længe før Ægteskabet. Hun sagde tit: »Mine Forældre levede i lovligt Ægteskab.« Og hun fortalte ogsaa, at hun var født paa Pløn Slot. Det er vitterligt, at min Bedstemoder, da hun engang ved et Besøg paa Rosenborg Slot saa et Billede af Prinsesse Charlotte, uden at hun anede,

hvem Billedet forestillede, straks udbrød: »Men det er jo Fanny.« — Saa stor var Ligheden.

I det gamle Aabenraa fortalte man, at der en Dag kom en fornem Vogn med Kusk og Tjener kørende til Byen. Den holdt foran et Hus i Slotsgade. En Dame steg ud af Vognen, fulgt af en Pige, som bar et lille Barn. Pigen og Barnet blev boende der, og den 19. September blev det lille Barn døbt i Nicolaj Kirke.

Meget fik man ikke at vide om Barnet. Et fint lille Stykke Linned, som var mærket med et fyrsteligt Monogram, var en Dag fløjet ind i Naboens Gaard. Det var et yderligere Bevis paa, at det var et fornemt lille Væsen, man der holdt skjult, hvad man i Forvejen havde tænkt sig. Pigen, som kaldte sig Fru Enge, og Barnet levede et meget stille Liv i Huset i Slotsgade og stiftede ingen Bekendtskaber, men undgik Folk. Da Fanny var gammel nok, fik hun Undervisning paa Brundlund Slot sammen med Amtmandens Børn. Undervisningen var, som al højere Undervisning i Sønderjylland, naturligvis paa Tysk. Fanny talte ogsaa Tysk i Hjemmet med sin Plejemoder, men ellers, som alle Mennesker i Aabenraa, den hjemlige danske Dialekt. Til Trods for den tyske Paa-virkning i Hjemmet og maaske paa Slottet blev hun keredansk.

Fanny var kun en lille Pige, da hun første Gang blev hentet til Augustenborg Slot for at træffe Prinsesse Caroline Amalie, som her besøgte sine Forældre. Hun kom paa Besøg paa Augustenborg Slot hver Sommer og havde fra disse Besøg mange kostbare Smykker og andre Gaver. Da Fanny blev større, rejste hun hver Sommer med sin Plejemoder til Altona, hvor hun besøgte Kammerherreinde

Blücher (Blücher var Amtmand i Aabenraa, da Fanny kom til Byen.) Naar Christian den 8. opholdt sig paa Før, blev Fanny altid hentet over til ham. — Som man ser, var det ikke en helt almindelig borgerlig Barndom, den lille Fanny Enge havde.

Efter at have boet forskellige Steder i Aabenraa købte Fannys Plejemoder, da Fanny var 15 Aar gammel, et lille Hus med stor Have i Persillegade, og her levede Fanny til sin Død. Da hun var i 17 Aarsalderen, kom hun en Dag hjem fra Byen og saa da, at der holdt en lukket Vogn foran Huset i Persillegade. Da hun kom ind i Stuen, saa hun, at Fru Enge stod og talte med en Officer, og Fanny saa, at hun havde grædt. »Her er en Officer, —« sagde Plejemoderen, »som skal hente Dig hjem til Din Moder, som ønsker, at Du skal bo hos hende. Din Moder har aldrig spurgt efter Dig, siden Du blev født. Vælg nu selv, om Du vil blive hos mig eller rejse til hende.« — »Jeg har aldrig kendt anden Mor end Dig,« sagde Fanny, »og jeg bliver hos Dig.« — Efter tre Ugers Forløb kom den samme Officer igen og prøvede med Magt at faa Fanny med ud i Vognen, men Fanny skreg og gjorde Modstand, og saa slap han hende og kørte bort, da han formodentlig ikke vilde vække Opsigt.

Efter den Tid hørte Fanny aldrig mere fra sin Moder. Da hun var et Par og tyve Aar gammel, blev hun syg, fik Feber og laa lang Tid til Sengs. Efter Sygdommen kom den store Forandring i hendes Liv. Hun førte en Slags Dobbelt-Tilværelse, hvor Fremtiden viste sig for hende i Syner, mest om Natten, men ogsaa om Dagen. Hun blev sky overfor andre Mennesker og trak sig helt tilbage. Hun sluttede sig kun til nogle faa trofaste, for-

staaende Venner, frem for alt den gamle Fru Cornett og hendes Døtre, af hvilke særligt min Bedstemoder, Anna, senere gift med den sønderjydske Rigsdagsmand I. P. Junggreen, stod hende nær.

Fanny var et meget gudfrygtigt Menneske. Hun havde den faste Overbevisning, at det var Gud, der havde givet hende den særlige Evne til at se ind i Fremtiden, og hun fandt deri en dyb Tilfredsstillelse. Hun vilde ikke kaldes Enge som Plejemoderen hed, men kun »Jomfru Fanny«. Da Fru Enge engang var dødssyg, bad hun Fanny om at brænde et Dokument, der laa gemt i et Skrin, og paa den Maade er formodentlig det eneste Bevis, der har eksisteret om Fannys Herkomst, forsvundet. Fru Enge døde den 30. Januar 1853, og efter hendes Død boede Fanny alene i Huset i Persillegade med sin lille Hund. Min Bedstemoder havde foræret hende den, fordi hun syntes, hun trængte til Selskab. Hun var saa ene. Ganske vist protesterede Fanny først mod at faa Hunden, men hun kom til at elske sin lille Kammerat. Hun gav den Navnet »Kom«.

De gamle, der har kendt Fanny, fortalte, at hun gik lidt mærkeligt gammeldags klædt i snævre Kjoler. (Det var jo Krinoline-Tiden.) Hun var altid yderst sirlig, med fine hvide, broderede Kraver og Underærmer og med et stort hvidt Kniplingsslør paa Hatten. Med Aarene kom hun sjældnere paa Gaden. Men Bedstemoder fortalte, at hun engang maatte bekvemme sig til at gaa ud for at frelse sin lille Hund, som Hunderakkeren havde taget. En lille Pige havde fortalt hende det, da hun var ude at lede efter den. Jomfru Fanny tog Hat og Overtøj paa, gik op paa Raadhuset og bad om at tale med Borgmesteren. Hun blev vist ind i hans Kontor, hvor hun fandt Borgmesteren sid-

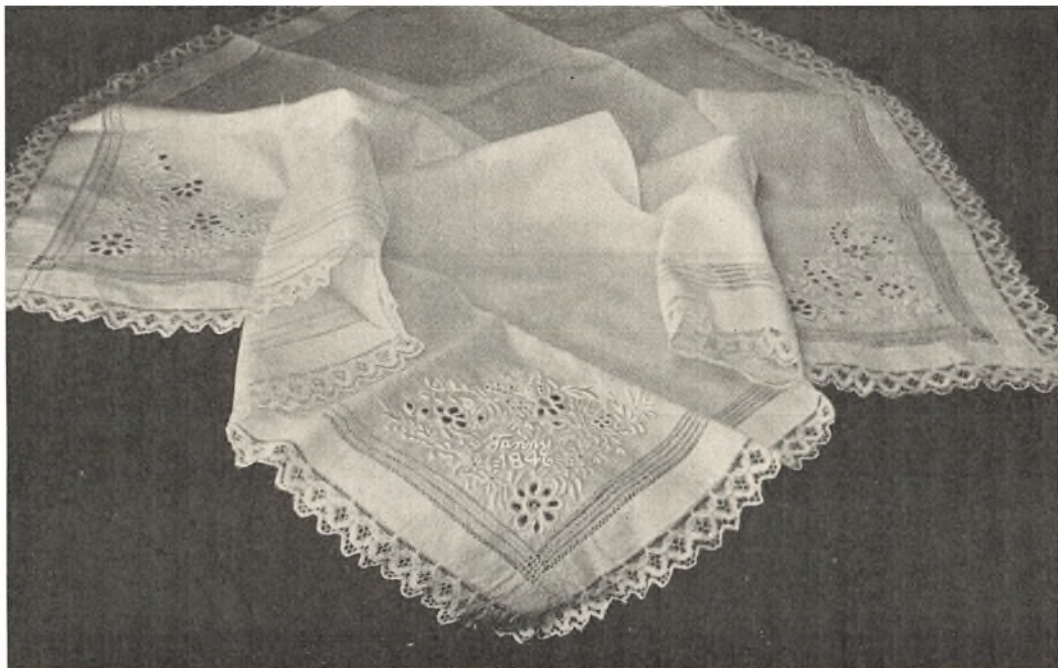

Det lille Hus i Persillegade, hvor Fanny boede fra hun var ganske ung til sin Død 1881.

dende med Ryggen til. — »Hvad ønsker De?« spurgte han. »Min Hund,« sagde Fanny. »Hunderakkeren har taget den.« — »Saa havde den naturligvis intet Hundes tegn paa.« »Nej,« sagde Fanny, »for min Hund kommer

aldrig paa Gaden, men sig mig, hvor jeg kan faa den igen?« — »Imod en Bøde paa 10 Mark,« var Svaret. »Aldrig betaler jeg 10 Mark, fordi min Hund har staaet paa min egen Trappe.« — »Ja, saa maa Bøden afsones,« sagde Borgmesteren. — »Mener De, at jeg skal arresteres?« — »Ja, selvfølgelig, naar De ikke vil betale.« — Fanny betænkte sig lidt. Saa sagde hun: »Vil De saa arrestere mig med det samme. Jeg er ikke vant til at gaa paa Gaden og kommer ikke herind igen.« — Borgmesteren rejste sig, betragtede hende og sagde saa: »Hvem er De?« — »Mit Navn er Jomfru Fanny.« — Borgmesteren greb en Stol og bad hende tage Plads. — »Nej Tak, jeg kan godt staa, som jeg hele Tiden har gjort det.« — »Vi to har hilst paa hinanden før,« sagde Borgmesteren. — »Ja, paa Augustenborg Slot,« sagde Fanny, »men det er snart saa længe siden, Hr. v. Krogh, at jeg troede, De havde glemt det . . . Men sig mig nu, kan jeg faa min Hund, eller skal jeg arresteres?« — »Deres Hund skal om et Øjeblik blive bragt Dem,« sagde Hr. v. Krogh. — »Det er ikke nødvendigt, sig mig, hvor Hunderakkeren bor, saa kan jeg selv hente den.« — Men Borgmesteren protesterede. Hunderakkeren boede paa et Loft paa Vægterplads, og der kunde Fanny ikke ulejlige sig hen. Hunden skulde nok blive bragt hende. — Døren blev lukket op for Jomfru Fanny, og en bukkende Borgmester førte hende til Udgangsdøren. — »Jeg kan endnu se hendes smukke leende Øjne, naar hun fortalte om Forandringen med Borgmesteren, da han fik at vide, hvem hun var,« sagde Bedstemoder.

Fanny gik som sagt meget sjældent ud, og i sine sidste Aar kom hun slet ikke paa Gaden, men jeg ved dog, at

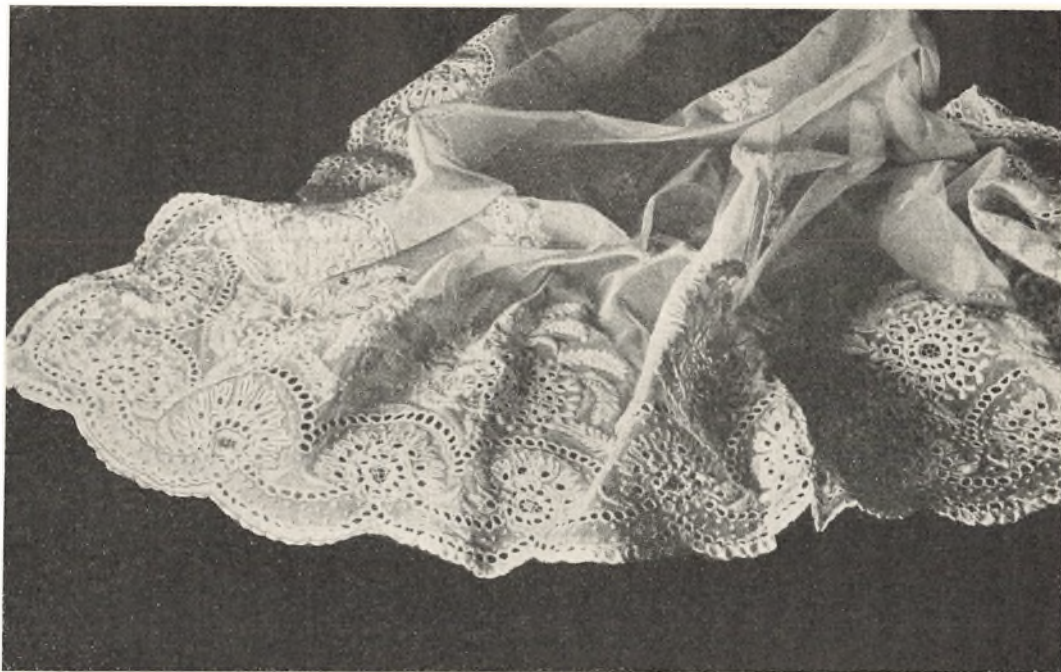

Et af Fannys Broderier. Et Lommetørklæde med Fannys Navn og Aarstallet 1846.

hun engang har boet hos Bedstemoder i 8 Dage, mens der blev malet i hendes Stuer, og det var en stor Begivenhed. Naar jeg spurgte Bedstemoder, hvad Fanny egentlig levede af, var Svaret lidt ubestemt. I de Tider talte man jo ikke saadan om Penge. Det var ikke rigtig passende. Men Bedstemoder vidste, at hun fik Penge sendt fra København. Det kan dog ikke have været ret meget. For at forøge deres Indtægter vaskede Fru Enge og senere Fanny lidt Kniplinger og hvide Halsbind for Folk. Jeg ved, at min Bedstemoder, da Fanny var gammel, af og til har hjulpet hende med at afhænde Sølvtoj og Smykker. Men forresten blev ellers mærkeligt nok hendes Pengesager ordnet af en gammel tysk Barber Speckhahn, som paa en eller anden Maade maa have vundet hendes og Fru Enges Tillid.

Fanny broderede meget flittigt og meget smukt, og der findes i min Familie mange fine hvide Broderier, hun har lavet, bl. a. en Daabskjole, som mange af Familiens Børn har haft paa ved Barnedaaben, og en stor Dug, som vi dækkede Bordet med paa »Folkehjem« den lykkelige Dag, da Kongen første Gang efter Genforeningen kom til Aabenraa.

Jomfru Fanny blev 75 Aar gammel. Hun døde den 27. Marts 1881. I de sidste Maaneder, hun levede, havde hun ligesom forudanet sin Død, — fortalte min Bedstemoder. Hun sagde en Dag: »Jeg tror, jeg snart kommer herfra. Alt har været saa underligt for mig i den sidste Tid. Forleden Dag, da jeg vilde ud i mit Køkken, var det som om jeg ikke kunde komme frem derude. Der laa saa meget paa Gulvet, og Køkkendøren kunde jeg ikke faa op, der stod noget foran den. Det maa være Kufferter,

Et Tyllssjal, som Fanny har brugt. Begge Broderierne ejes af et af Fru Cornetts Børneborn.

som de pakker mit Tøj i, der fylder saa meget i det lille Hus.«

En Dag da gamle Fru Cornett og en af hendes Døtre kom for at se til Fanny, lukkede hendes Kone dem ind. »Jomfru Fanny er meget syg,« sagde hun. Da de kom ind, saa de Fanny ligge i Sengen med røde Feberkinder. Da de vilde hente en Læge, sagde hun: »Nej ingen Læge, men Anna.« Bedstemoder blev saa skyndsomt hentet, og blev hos Fanny, til hun døde Kl. 4 om Morgenen. Hun blev klædt i en lang hvid Kjole, hun selv havde broderet, og lagt i sin Kiste. Bedstemoder sagde altid, at hun saa saa fin og yndig ud med de smukke Træk og det lange, brune Haar.

Fanny blev begravet den 1. April 1881. Den gamle tyske Provst Göttig, der forrettede Jordefærden, citerede i sin Tale Schillers Digt og sagde om hende: »Sie war das Mädchen aus der Fremde.«

Min Bedstemoder og Fru Karen Michelsen, Kolstrup, gik med Følget helt ud paa Kirkegaarden. Det er, saavidt jeg ved, første Gang i Aabenraa, at Kvinder er gaaet med i et Ligfølge.

Fanny efterlod sig ikke noget Testamente, saa hvad hun ejede, blev delt mellem den tyske Stat og Byen Aabenraa. Hendes lille Hus i Persillegade blev solgt til den gamle Gynderoths Stiftelse, og hendes Indbo blev solgt ved Auktion. Men forinden, — staar der i mine gamle Optegnelser — havde der været en Herre (maaske Amtmand v. Levetzau, der var gift med en Datter af Grev Blücher-Altona), som havde hentet, hvad der var af Smykker, Breve og Papirer og en pragtfuld Bibel med Christian den 8.s Navnetræk.

Fannys Grav paa Aabenraa Kirkegaard.

Dette er i korte Træk Historien om Jomfru Fannys Liv, tilsyneladende saa stilfærdigt og tilbagetrukket, og dog udstraalede der fra hendes lille Hjem i Aabenraa paa forunderlig Maade Trøst og Haab, der ofte i trange Tider bredte sig i Sønderjylland, ja maaske i hele Danmark. Man hentede Mod og Fortrøstning i Beretningerne om Fannys Syner og Spaadomme om vort Hjemlands Fremtid, som gik fra Mund til Mund og gemtes fra Slægt til Slægt.

Det eneste, der er trykt om Spaadommene, mens Fanny levede, er dette lille, ejendommelige Skillingsblad fra 1849:

Fannys Spaadom,
eller
den Slesvigske Piges
Drømmesynd,

der tyder Danmarks Lykke,
og Danskens Seir over Tydsferne.

Priis: 2 Skilling.

Kjøbenhavn.

Udgivet af **C. T. Hansen.**

Trykt i det Kjöbenhavnske Bogenstrykkeri, Biummelstræde 19, 2den Gaad.

Fanny fortæller:

Naar Klokken var 12 om Natten forekom det mig som Nætter i Nød, som om en hoi og stærk Røst raabte: „Fanny! Fanny!“ og jeg slog Dinene op og saae, hvorledes Borgerne i vor By løb med hvide Bind om Armene og nogle med allestags Vaaben og Alt var i fuldt Oprør. Jeg saae fremdeles, hvorledes Borgerne med hvide Bind om Armene grebe Vnderkarlene og Esfolkene, der vilde reise til Danmark og blive derved Konge troe, og fastede dem i Fangsel. Derpaa kom vilde Starer fra Tydskland med langt Skjæg og slagrende Haar, i Fløis Frakker og Lærreds Bluser. De saae stinbarlig ud som de Folk, jeg har læst om i Rinaldo Rinaldini og Skinderband; thi de havde en bred Kniv ved Siden og en Bøsse paa Nalken samt en bredskygget Hat med en Hantsjær paa Hovedet. De sang: „Was ist des Deutschen Vaterland“ og „Schleswig-Holstein meernmschlungen“, og Borgerne stemte i med, saa det syntes, den Jubel og Glæde aldrig vilde faae Ende. Men snart kom den danske Armee fra Haderølev mod Alabentaa, og nu flygtede Alle syd paa ad Flensborg til, hvor de bag Bankerne mellem Bau og Flensborg vilde slaae de Danske. Men jeg saae, at de Danske sloge dem og fangede dem, saa det var en Gru. I Flensborg var der stor Glæde. Derefter droge de Danske til Slesvig, hvor de bleve slagte og kom tilbage i en daarlig Forfatning. Bag efter dem kom en uhyre Mængde tydske Tropper og droge nordpaa heelt ind i Jylland, men snart kom de tilbage som i en fuldstændig Flugt, saa travt havde de. Men de standsiede ved Flensborg, vendte om og kæmpede med vor Armee i Sundeved. Efter nogen Tid droge de hjem til Tydskland, fordi der blev sluttet Vaabensstilstand. Preussierne i Fore-

ning med samtlige Forbundsstroppe kom tilbage igjen og Krigen begyndte paany. De Danske trænges tilbage og lide mangfoldige Tab, men saa kommer der Hjælp og det en mægtig Hjælp. Da rykker hele den danske Armee igjennem Aabenraa sydsfra, og strax bag efter **en stor russisk Armee**, hvoriblandt jeg saae Cavalleri paa smaae vilde Heste, og Karlene havde vilde mørke Ansigter med korte Næser, og ved Siden havde de overmaade krumme Sabler. Naar denne Armee er passeret igjennem Aabenraa, saa slaaer Forløsningsens Time og Tydskernes Undergang er for Døren. Kort derefter kommer det imellem Aabenraa og Haderslev til Slag, hvor der i 3 Dage skal kæmpes med den største Forbittrelse, men Tydskerne blive slagne og flygte ad Tydskland til. Efter dette Slag drager Kongen i Spidsen for sin Armee uden at møde mindste Modstand lige til Hamburg og Krigen er til Ende.

Det er det Mærkelige ved dette Syn, Drøm eller Spaadom, hvad man nu vil kalde det, at mange af Rigens Bekjendte kunne bevidne, at hun har fortalt dem samme for flere Aar siden, ligesom ogsaa til Provsten. Forrige Sommer forudjagde hun bestandig, hvorledes det vilde gaae. Madam Greisen og min Kone besøgte hende flere Gange, og hvad hun fortalte dem, stete ogsaa. Saaledes sagde hun: vi maae ikke ønske nogen Raabensstilstand, for saa varer Krigen et heelt Aar længere. Hun har ligeledes forudsagt, at hun vilde blive fængslet, hvilket jo ogsaa er skeet, fordi Tydskerne ikke kunde taale at høre hendes Spaadom. Hun sagde aabent baade til Borgermester Schow og den fjendilige General, der lod hende føre for sig, at, dersom de vilde ledsage hende derhen, saa vilde hun ganske nviagtig betegne og vise dem det Sted, hvor Tydskerne vilde blive slagne, og hun vilde lige-

ledes belegne dem de Landsbyer, der vilde komme til at gaae op i lys Lue.

Naar man nu sammenfatter, betænker og overveier alt Dette, at hun for 12 Aar siden har forialet dette Spaadomsbyn til min Kone og Madam Greifen, ja til Provst Boulsen, som dengang var i Aabenraa, at hun forrige Sommer i alle Enkeltheder forudsagde, hvorledes det vilde løbe af, fremdeles at hun er en overmaade vel oplært og gudfrygtig Pige, der lever hos sin Moder i meget gode Omstændigheder, saa er det jo intet Under, at hele Nordsløvigs dansksindede Befolkning troer paa Jannys Spaadom og med fuld Fortrøstning venter paa det Tidspunct, da Danmark i Forening med sine Forbundsstætter vil vise Lydsterne saaledes paa Hjemveien, at de skulle tabe Livten til at komme igjen i slige Grinder. Undertegnede har troet, at det ogsaa vilde være Mange i Kongeriget til Trøst og Husvælske at læse, hvad der er blevet aabenbaret om Landets Redning og Frelse. Derfor har jeg søgt ad en hemmelig Vej at fæste det til Danmark. — Aabenraa, den 16. Mai 1849. —
Momme Boisen."

Bladet fortæller jo, som man ser, om Krigen 1848—50.

Min Viden om Fannys Syner stammer væsentligst fra min Bedstemoder, Fru Anna Junggreen, der var Fannys nærmeste Veninde, og fra hendes Moder, Fru Marie Cornett, der har staaet Fanny nær i mange, mange Aar. De har mange Gange fortalt os Børn om Fanny, og jeg har desuden nogle gamle Optegnelser, der stammer fra det Cornettske Hjem. Men jeg har ogsaa fra andre, troværdige Gamle i Sønderjylland hørt en Del om Fannys Spaadomme.

Nu kan man jo spørge om, hvorfor man altid i Aabenraa troede saa sikkert paa Fanny. Det maa vel til Dels være, fordi Fanny levede midt iblandt Byens Borgere som et uhyre respektabelt Menneske, i Besiddelse af just de gammeldags Egenskaber, man satte Pris paa i en lille By dengang. Hun var sparsommelig, forstandig, from og meget stilfærdig i hele sin Færd, aldeles ikke fantastisk. Og saa saa man jo selv meget af det, hun forudsagde, gaa i Opfyldelse, f. Eks. denne lille mærkelige Historie:

Min Bedstemoder, Anna Cornett, som var lys og havde blaa Øjne, var i sit første Ægteskab gift med Kaptajn Callesen. Hun mistede sit første Barn, en lille Pige. Fanny trøstede hende og sagde: »Jeg ved, jeg har set, at Du vil faa en lille mørk Pige med store sorte Øjne.« I Ægteskabet med Kaptajn Callesen blev der saa født to Dreng og en lille lysblond Pige. Saa døde Kaptajn Callesen, og Bedstemoder sagde til Fanny: »Saa fik jeg da ikke den lille mørke Pige.« — »Du faar hende,« sagde Fanny. Da Bedstemoder var over 40 Aar blev hun gift med I. P. Junggreen og fik i dette Ægteskab en lille Pige med kulsort Haar og ualmindelig smukke, brune Øjne. Hun blev

døbt i en Daabskjole, som Fanny havde syet til hende, og som siden er blevet brugt til alle Børn i Slægten.

Den første Krig, Fanny fortalte om, var som sagt Tre- Aarskrigen. »Byen vil blive fuld af Soldater, som ser højst mærkelige ud,« sagde hun. »De har ingen Uniformer, men Fløjlsbenklæder, store bløde Hatte og hvide Bind om Armen, bred Kniv ved Siden og Bøsser paa Nakken. De vil gribe de unge danske Borgere og kaste dem i Fængsel for at forhindre dem i at rejse til Danmark. Bag- efter vil de tyske Tropper komme, og fra Søsiden vil der ogsaa blive skudt.« — Da Krigen brød ud, viste det sig at være rigtigt. De unge Borgere, der ikke var sluppet bort, blev bragt til Rendsborg.

Da Tyskerne anden Gang kom til Jylland, førte de noget svært Belejringsskyts med sig fra Rendsborg og andre holstenske Byer. De kom igennem Aabenraa og drog nordpaa. — »Det gør ikke noget,« sagde Fanny, da hun hørte det. »Nu faar Danskerne uden Ulejlighed Skyt- set hjem. Tyskerne, som nu har Besværet med at flytte det, kommer aldrig ind i Fredericia.« — Tyskerne i Aaben- raas tog Fanny det meget ilde op, at hun sagde, at Dan- skerne vilde vinde Krigen. Den tyske Borgmester Schou gik om til Fanny og sagde til hende, at hun skulde holde sin Tunge i Tømme og holde inde med sine Forudsigelser om Krigen, da hun ellers vilde blive vist ud af Byen. — »Nej,« sagde Fanny, »jeg bliver ikke vist ud, men det gør De.« — Og det blev han af Danskerne.

Omsider kom Slaget ved Fredericia, og alle aandede let- tet op. — En Dag efter Fredsslutningen, da Oldemoder besøgte Fanny, sagde hun i Samtalens Løb: »Nu skal De sige til Deres danske Venner, at de ikke skal vise deres

Linn, Luthier,
 bød sig og andre søsødt Linn
 med 4 6 Daler, der agtøst
 3 sigtkegler Julebrød i et
 lille Linn, der var Linn
 Mand der i Linn, og
 Fikbrød fra det og søsødt
 i det sigtkegler og søsødt
 ydte, og fik det i Linn
 Julebrød minen hirt og
 4 6 Daler for det sigtkegler i

Dags - Kalender.

Marts 19. Gik og gik og
 Julebrød og Linn, og
 for Julebrød for sigtkegler og
 søsødt og Linn, og
 Julebrød, der 1848 og
 Julebrød i Linn, og

Marts 20. Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og

Marts 21. Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og
 Linn, og Linn, og

Et Par Sider af gamle Fru Cornetts Dagbog. Som man ser er der mellem hinanden Opskrifter paa en udmærket Snebudding og Notater om Fannys Forudsigelser.

Glæde altfor stærkt overfor Tyskerne, for det varer vist ikke saa længe, før vi bliver tyske hernede.« — »Hvad siger De?« udbød Oldemoder angst. »Det mener De da ikke?« — »Jo, Sønderjylland bliver tysk. Der kommer igen en Krig, og der kan Danskerne ikke staa sig, en forfærdelig Overmagt kommer her, flere end ti Tyskere imod en Dansker. Men nu maa De ikke blive saa bedrøvet over det, jeg her siger. — Jeg ved ikke, maaske varer det længe, maaske kort, for Tid og Time er der ingen, der har sagt mig.«

Saa kom Krigen 1864. Alle haabede paa Danmarks Sejr, men Fanny sagde Nej. Da en Mand fra Aabenraa havde været nede ved Dannevirke og siden fortalte, at denne Vold var saa stærkt befæstet, at Tyskerne umuligt kunde tage den, svarede Fanny: »Ja, min Bedste, det nytter altsammen intet, fra Dannevirke vil der ikke blive løst et Skud, tværtimod vil I saa hurtigt trække Jer tilbage, at Tornystrene vil ligge spredt omkring.«

Kort efter at Preusserne var kommet til Aabenraa, blev der en Aften banket paa Jomfru Fannys Dør. Hun lukkede op, og udenfor stod to tyske Officerer. (Den ene var Prins Friedrich Carl af Preussen.) Hun bød dem indenfor og spurgte, hvad de ønskede. Den ene Officer spurgte, om hun vilde spaa dem, de havde hørt om hendes Kunst og Evner. — »Nej,« svarede hun, »det kan jeg ikke. Jeg har aldrig ejet et Spil Kort, men der findes nok andre, som kender den Kunst.« — »Højst mærkeligt,« sagde Officeren, »det er blevet os fortalt, at hos Dem kan man faa noget at vide om Krigen.« — »Hvad vil De vide?« spurgte Fanny. Officeren svarede: »Vi vil f. Eks. meget gerne vide, om vi kommer op i Jylland.« — »Jo, det gør De,«

Tredie Generation i den Daabskjole Fanny syede til den lille mørkhaarede Pige.

svarede Fanny. »Der er endogsaa en General, der planter et Flag paa Skagens Spids, men Tyskerne bliver ikke længe i Jylland.« — »Kommer vi til Fyn?« spurgte Office-ren. »Nej, til Fyn kommer De ikke, — og De vil ikke

beholde Sønderjylland, det vil komme tilbage til Danmark igen.«

Efter Krigen laa det tungt paa dem alle. Da Oldemoderen Dag besøgte Jomfru Fanny, sagde Fanny, mens de sad og talte om de tunge Tider: »Ja, min Bedste, engang bliver det godt igen. Sønderjylland bliver jo dansk igen.« — Men til den sikre Forvisning hun havde, tilføjede hun altid, at det vilde vare længe, — noget, man ikke kunde forstaa dengang, da alle efter Prag-Freden stolede saa sikkert paa, at Paragraf 5 snart vilde blive opfyldt. — »Den bliver aldrig opfyldt,« sagde Fanny, »men I bliver danske, uden at Danmark selv er med i Krig.« — Alle vilde gerne vide, naar det skete, men dertil havde Fanny kun det ene Svar: »Tiden og Stedet er mig ikke givet at se.« — Engang da nogle Venner talte om det, sagde Fanny: »Det maa vare længe, for hvor er de henne, alle de gode danske Mænd, Fischer, Bahnsen og Junggreen? Jeg ser dem ikke. De maa være døde.« — »Er jeg der heller ikke?« spurgte Oldemoder. »Jo, jeg ser Dem, men De har ligesom et meget lille Ansigt. De maa være meget gammel.« — Fru Cornett blev ogsaa meget gammel, men hun oplevede ikke Genforeningen. Hun bevarede sin ualmindelig klare Forstand og sit trofaste danske Sind til sit sidste Aandedrag. Hun trøstede sig med, at det maatte være nogle af hendes Efterkommere, der oplevede Genforeningen, og dem var der da ogsaa mange af i Aabenraa, da vi blev danske.

»Alt her i Aabenraa vil være saa forandret,« sagde Fanny, — »en bred Gade vil komme til at gaa ned til »Maden,« og selve »Maden« vil blive bebygget — store Bygninger med Taarne har jeg set.« — »Maden« var en Engstrækning, som gik ind til Byen, og som laa nedenfor den

Højde, Byen ligger op ad. Om Vinteren var den overiset, og Folk løb paa Skøjter paa den. Da Fru Cornett kom hjem og fortalte, hvad Fanny havde sagt, lo hendes Mand og sagde, at det jo var en Umulighed, »paa den bløde Bund kan der ikke bygges.« Men Tyskerne fyldte op dernede, og i Løbet af nogle Aar laa der Kaserne og en stor Eksercerplads, og senere blev der bygget en stor Amtsbygning, en Banegaard og et Brandtaarn. Efter Genforeningen blev der yderligere bygget et stort Elektricitetsværk, som forsyner hele Sønderjylland, Silopakhus og mange andre Bygninger, saa »Maden« er nu fuldt bebygget.

Om Genforeningen sagde Jomfru Fanny engang:

»Jeg tror det varer længe, inden vi bliver danske her nede. Der skal ske saa mange store Forandringer med alting. De første danske Soldater, som kommer hertil, kommer sønden ind i Byen. Det bliver ikke Christian den 9., som kommer herved som dansk Konge. Kongen, som kommer hertil, er en Mand i sin bedste Alder, hverken gammel eller ung. Han kommer ridende paa en hvid Hest. Bønderne vil pynte deres Heste med Bonderoser, og der vil være sort af Mennesker for at tage imod ham, men jeg ser ikke et eneste bekendt Ansigt. Hvor er alle de gode danske Mænd henne? De maa være døde, ellers vilde de dog være her paa denne Dag.«

Jeg hørte af en gammel Dame, at da Kong Frederik den 8. døde i Hamborg den 14. Maj 1912, var der mange, der da tænkte paa, at Fanny havde sagt, at naar en dansk Konge dør, ukendt i et fremmed Land, bliver vi snart danske. Det var en af Fannys Forudsigelser, som man havde været mest forundret over, og jeg vil her citere af

en Artikel om Fanny, af Civilingeniør Gustav Lunn, Hørløse, trykt i »Hovedstaden« i November 1916. Der staar i Artiklen:

»Naar Danmarks Konge dør, ukendt i fremmed Land, vil der oprinde en lys Tid for Danmark.« Det gjorde derfor et særlig stærkt Indtryk paa de Mennesker, der havde hørt Fanny udtale disse Ord, da Kong Frederik den 8. døde i Hamborg. Paa en stor sjællandsk Herregaard, hvor Husfruen var barnefødt i Aabenraa, havde Besøg af sin Søster, kom Aviserne med Meddelelsen om Kongens Død, og begge Søstrene udbrød da: »Husker Du, at Fanny sagde: Naar Danmarks Konge ... osv.«

De to Damer, Civilingeniør Lunn her fortæller om, var min Moder og Moster.

Fanny var ogsaa ofte optaget af, at der i Krigens Tid vilde blive knapt med Fødevarer og alt, hvad man bruger i Husholdningen. Jeg ved bestemt, at en gammel Dame i Aabenraas Omegn i Masser af Aar havde en Sæk Kaffe staaende paa sit Loft, fordi Fanny havde sagt, at Kaffen vilde slippe op, og den Ulykke vilde hun nu ikke udsætte sig for. — Det er ikke saa længe siden, jeg talte med en kendt nordslesvigsk Bonde, som sagde til mig: »Min gamle Onkel (Petersen, Bremsmaj) fortalte mig tit, at Jomfru Fanny engang havde sagt til ham: »Petersen, det vil komme saa vidt, at I vil stjæle Jeres egen Havre til Jeres egne Heste.« — Det gjorde vi i sidste Krig, sagde han, og Gud ved, om vi ikke kommer til at gøre det igen.«

Fanny sagde engang følgende:

»Der vil først komme en forfærdelig Krig. Den bliver grufuld. Saa mange Nationer vil blive indblandet i den,

og den bliver haard til Lands og til Vands. Jeg har set Floderne røde af Blod. Danmark vil ikke komme med i denne store Krig. Danske Soldater vil besætte Landet, medens tyske Soldater trækker sig tilbage, uden at der løsnes et Skud. Tyske Embedsmænd glider ud, og danske glider ind paa deres Plads. Hvor Tyskerne kommer bort, kommer de aldrig tilbage.

Fanny fortalte ofte om det store tyske Rige, der vilde opstaa ved Erobringer. Hun havde set Aabenraa Fjord fyldt af store graa Krigsskibe, og hun fortalte om Tysklands store Flaade. — Det lød lidt mærkeligt i en gammel Søfartsby som Aabenraa, hvor man just ikke havde nogen større Tiltro til den tyske Sømagt.

Alt dette har vi jo set gaa i Opfyldelse, og det samme er Tilfældet med en Mængde Udtalelser, hun Tid efter anden fremsatte om Byen Aabenraa. F. Eks. sagde hun en Dag til min Oldemoder, da de stod ved Raadhuset: »Her vil komme en Gade, jeg kan ligesom se helt ned til Havnen.« — Og ganske rigtigt kom mange Aar senere Raadhusgade, som gaar fra Raadhuset lige ned til Havnen. Og mange Husmødre i Aabenraa brød deres Hoveder med Spørgsmaalet om, hvor de skulde faa Vand fra, da Fanny sagde, hun havde set Byens Torve helt uden Brønde.

En Dag da Bedstemoder besøgte Fanny, sagde hun: »Nu skal De høre noget mærkeligt, jeg saa komme her forbi. Tænk Dem, en Mand kom kørende paa et højt Hjul.« — »Det er da umuligt,« sagde Bedstemoder. »Jo, min Bedste, og der var saamænd endnu et lille Hjul bagved det store.« — Senere, da Cyklen kom, var den første, der kom cyklende til Byen, en Mand, akkurat som Fanny havde set ham.

Hun har ogsaa fortalt Bedstemoder, at »der mellem Aabenraa og Haderslev vilde blive bygget noget, der saa ud som halvt en Kirke og halvt en Mølle«. — Da jeg engang som Skolepige var paa en Køretur med de gamle i Familien, og vi kom forbi det mærkværdige Bismarck-Taarn, Tyskerne har rejst paa Knivsbjerg, udbød Oldemoder: »Men — — der har vi jo Fannys Taarn.«

*

*

Udover disse Forudsigelser, som vi synes er blevet opfyldt, er der en Del, som vi ikke har kunnet forstaa eller finde nogen Mening i — før nu. Fanny sagde engang: »Der kommer en haard Tid for os alle. Naar Krigen kommer, vil den først trække sammen igennem Aaret. Sommetider ser det ud som enes de, men om Efteraaret trækker det sammen og bryder ud. Efter den haardeste Vinter i Mands Minde, i det begyndende Foraar, bryder Tyskerne ind i Danmark. I København vil der komme onde og urolige Tider. Det skal næsten se ud, som om de vil afsætte Kongen, men det sker dog ikke. Til den Tid gælder det enten for eller imod.«

En af de sidste Dage, Oldemoder besøgte Fanny, fortalte hun om det store tyske Rige, der vilde opstaa ved Erobringer. »Men efterhaanden vil enhver tage sit igen,« sagde hun. »Preussen vil ende som det lille Mark Brandenburg, hvorfra det er fremstaaet. Den Krig, der kommer, vil begynde paa den anden Side af Jorden og derpaa fra et Hjørne af Europa. Det bliver en grusom Krig. Jeg har set saa meget Ild fra Luften, fra Jorden og fra Vandet. Det bliver skrækkeligt paa Havet.« — Hun var

saa bleg og elendig, da hun fortalte det. »Jeg kan ikke taale at tænke paa det, jeg har set,« sagde hun.

»Men kan Rusland ikke hjælpe?« — »Nej,« svarede Fanny, »den Kolos er styrtet og dens Prinser og Prinsesser spredt over hele Jordkloden.« — »Men England da? Hjælper de os ikke?« — »England har til den Tid nok med sit eget.« — »Der kommer en haard Tid for os alle.« — »Kan vi da ikke flygte?« — »Hvor vil I flygte hen? Hele Verden staar i Flamme. Der er ingen Steder bedre end her. Det er en haard Tid for os alle. Det vil blive meget knapt med Fødevarer i København, og Flensborg vil faa en slem Tid, Flensborg vil faa det frygteligt. I Sønderjylland vil der bryde vilde Horder ind uden Kommando. Folk kommer flygtende vestfra til Aabenraa, Als og Sundeved. I Aabenraa vil de rase i tre Dage. De stormer gennem Aabenraa, og Folk gør bedst i at sætte frem, hvad de har af Mad. Hvor de ikke faar noget, gør de ondt.« — »Ja, det kan vi jo godt gøre,« sagde Oldemoder. — »Ja, min Bedste, ven I hæe nouet.« — Efter haarde og blodige Slag vil Tyskland falde i Stumper ved Efteraarstid, og ved Juletid staar de danske Soldater ved Grænsen.

Imellem Aabenraa og Haderslev, ved noget, der ligner en Mølle uden Vinger, staar det sidste, afgørende Slag. Paa den ene Side staar Danskerne, gamle Mænd og ganske unge. (Fanny kendte ikke Soldater uden Skæg fra de forrige Krige. Hun har kaldt dem, hun saa, for unge, fordi de var glatbarberede.) De danske Soldater ser mærkelige ud, som Bønder i graat og brunt, med Hornknapper og med noget paa Hovedet, som ligner en omvendt Gryde. — Den danske Hær er svag, men Gud giver den Sejren. Danmark vil blive stort, vil naa langt imod Syd. En stor

Del af Holsten ligger nord for Grænsen.« — »Det vil vi slet ikke have,« sagde Bedstemoder. »Hvad skal Danskerne med alt det tyske Land og alle de tyske Mennesker?« — »Min Bedste,« svarede Fanny, »vi væ slet int spur. Tyskerne skal betale til alle Sider, Penge har de ikke. De maa betale med Land. Danskerne kan faa meget mere, end de bryder sig om.« Jeg har aldrig af mine Hjemsmænd hørt nogen nærmere Betegnelse af Grænsen mellem Danmark og Tyskland end denne, og den gamle sønderjydske Historie om den danske Konge, der skulde binde sin Hest ved Birnbaum i Mecklenborg, har jeg ikke kunne føre tilbage til Fanny.

Saadan fortalte Fanny om de to Krige, hun selv oplevede, og om de meget større Krige, hun saa komme, men som hun vidste, hun ikke selv vilde opleve. Da Bedstemoder spurgte hende, hvor hun da var henne, naar de kom, svarede hun: »Jeg er her ikke, min Bedste, jeg er paa et dejligt og godt Sted.«

* * *

Dette er de Forudsigelser, jeg selv kender, dels fra hvad min Oldemoder og min Bedstemoder har fortalt, og dels fra Optegnelser, der bl. a. er foretaget i 1910—12 af min Bedstemoders Søster, Fru Cecilie Berg, og hvori bl. a. staar: »Dette har Jomfru Fanny sagt for over 70 Aar siden.« — Nu i 1943 er det over 100 Aar siden.

Selv om man er skeptisk overfor overnaturlige Ting og i Almindelighed ogsaa bør være det, saa kan vi, der som Børn har hørt, »hvad Fanny sagde«, jo se, at meget er kommet til at passe paa vor Tid. Vi har oplevet Sønderjyllands lykkelige Genforening med Danmark, den

Drøm, der for de kloge stod som usandsynlig, men som vi andre var saa sikre paa maatte blive til Virkelighed engang. Vi har set Kongen holde sit Indtog paa den hvide Hest, — som en Mand i sin bedste Alder. Vi har set de danske Soldater ved Genforeningen komme sydind i Aabenraa, tværtimod alle Beregninger. De kom sejlene med Lillebælts-Færgerne til Havnen og drog op i Byen ad Sønderport. Det var ikke helt urimeligt, naar man i sidste Verdenskrig i Sønderjylland lidt smilende kunde sige: »Ja, Folk i Aabenraa kan jo sagtens, de har jo haft Fanny, saa de ved, hvordan det gaar.«

Og nu er vi jo igen midt i de frygtelige Begivenheder, Fanny fortalte om. Krigen nu begyndte jo faktisk »paa den anden Side Jorden« — i Kina, og derefter »i et Hjørne i Europa«, og — for at blive ved vort eget, — saa faldt Tyskerne ind i Danmark »efter den haardeste Vinter i Mands Minde, i det tidlige Foraar«. En lille Ting som Soldaternes Paaklædning, der lignede Bondekoster med Hornknapper og med noget paa Hovedet, der lignede »en omvendt Gryde«, har vi spekuleret meget over som Børn. Nu har vi set det blive til Virkelighed. Og nu ved vi af Erfaring, at det kan være vanskeligt at skaffe Mad til den store By København, og gruer for, at det skal blive endnu værre. Der har jo været »onde og urolige Tider« i København, og det har jo »næsten set ud som om de vilde afsætte Kongen«, — men Fanny siger jo, at det ikke sker. — Nu maa vi jo se, om Resten kommer til at passe lige saa godt.

De gamle Optegnelser slutter saadan:

»Hvor ofte har vi ikke tænkt paa Jomfru Fanny, paa dette sjældne Menneske, som saa mange Minder knytter

sig til, og hvis Ord bliver ved at leve fra Generation til Generation, — og som nu er til saa stor en Trøst i denne Tid. Derfor har Gud sendt os dette Budskab igennem den danske Kongedatter, Jomfru Fanny.«

Saadan følte man i forrige Generation, og det er vist ikke for meget sagt, at Fannys Spaadomme har givet Trøst og Haab til mange, ogsaa i vor Tid.